

TURİZM ve REKREASYONDA RICHARD M. RYAN ve EDWARD L. DECI'NİN ÖZ-BELİRLEME TEORİSİNİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Esra ERŞAHİN¹
Bilgehan GÜLCAN²

Atıf: Erşahin, E. ve Gülcan, B. (2022). Turizm ve rekreasyonda Richard M.Ryan ve Edward L.Deci'nin öz-belirleme teorisinin bibliyometrik analizi. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 453-469. doi:10.17218/hititsbd.1176169

Özet: Edward Deci ve Richard Ryan tarafından geliştirilen bireyin eylemlerini veya durumlarını herhangi bir dış baskı olmaksızın kendi başına belirlemesi olarak ifade edilebilen öz belirleme teorisinden, ağırlıklı olarak psikoloji ve eğitim alanında yararlanılmaktadır. Bunun yanı sıra, yeni bir teori olmasına rağmen, rekreasyon tercihlerinin anlaşılması ve açıklanması bakımından önemli bir rol üstlenmektedir. Çalışmanın amacı, Ryan ve Deci'nin öz belirleme teorisinden yararlanan çalışmaların bibliyometrik analizini yaparak, teoriye yönelik turizm ve rekreasyon alanında yapılan akademik çalışmaların sistematik bir biçimde değerlendirilmesi, teorisinin kullanım sıklığını ortaya koyarak rekreasyon olguları ile ilişkisini ve yeterliliğinin açıklanması hedeflenmekte ve gelecek çalışmalar için yönlendirici katkılar sunmaktır. Çalışmanın örneklemini; Scopus veri tabanında, teorisinin ortaya atıldığı 1980 yılı ile günümüz 2022 yılı arasında, "Öz belirleme Teorisi-Self determination Theory" ve "Ryan, Deci" anahtar kelimelerini "başlık" ve "anahtar kelime" olarak kullanan 8.849 adet çalışma oluşturmaktadır. Çalışma verilerinin analizinde, frekans analizinden ve VOSviewer istatistik programından yararlanılmıştır. Veriler farklı başlıklar altında sınıflandırılarak yorumlanmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre 1980-2022 yılları arasında, "Rekreasyon-Recreation" ve "Öz belirleme Teorisi-Self determination Theory" anahtar kelimelerinin kullanıldığı 514, "Turizm-Tourism" ve "Öz belirleme Teorisi-Self determination Theory" anahtar kelimelerinin kullanıldığı 438 çalışma tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, Turizm, Öz-belirleme, Edward Deci ve Richard Ryan, Bibliyometri

Bibliometric Analysis of Richard M. Ryan and Edward L. Deci's Self-Determination Theory in Tourism and Recreation

Citation: Erşahin, E. and Gülcan, B. (2022). Bibliometric analysis of Richard M. Ryan and Edward L. Deci's self-determination theory in tourism and recreation. *Hitit Journal of Social Sciences*, 15(2), 453-469. doi: 10.17218/hititsbd.1176169

Abstract: The theory of self-determination developed by Edward Deci and Richard Ryan, which can be expressed as the individual's self-determination of own actions or situations without any external pressure, is mainly benefited in the fields of psychology and education. In addition, although it is a new theory, it plays an important role in understanding and explaining recreational preferences. The aim of the study is to make a bibliometric analysis of the studies that benefit from the self-determination theory of Ryan and Deci, to systematically evaluate the academic studies in the field of tourism and recreation based on the theory, to explain the relationship and adequacy of the theory with recreation phenomena by revealing the frequency of use to make guiding contributions. The

Araştırma Makalesi / Research Article

Makale Geliş Tarihi / Submitted: 16.9.2022 Makale Kabul Tarihi / Accepted: 3.12.2022

¹Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi ABD, Rekreasyon Yönetimi Bölümü, ersahin.esra@hbv.edu.tr <http://orcid.org/0000-0002-0495-1757>

² Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Rekreasyon Yönetimi Bölümü, bilgehan.gulcan@hbv.edu.tr, <http://orcid.org/0000-0002-9884-4695>

---

sample of the study; in the Scopus database, between 1980, when the theory was introduced, and 2022, is constituted 8,849 studies using the keywords "*Self-determination Theory-Self-determination Theory*" and "*Ryan, Deci*" as "title" and "keywords". In analysis of the study data.; frequency analysis and VOSviewer statistical program were benefited. The data were interpreted and classified under different headings. According to the findings procured in the study, between 1980 and 2022 has been identified that 514 keywords "*Recreation-Recreation*" and "*Self-determination Theory-Self-determination Theory*" were used and that 438 keywords "*Tourism-Tourism*" and "*Self-determination Theory-Self-determination Theory*" were used in study.

Keywords: Recreation, Tourism, Self-determination, Edward Deci and Richard Ryan, Bibliometrics

1. GİRİŞ

1970'li yılların sonuna doğru iki psikolog Edward L. Deci ve Richard M. Ryan tarafından geliştirilmeye başlanan öz belirleme kuramının temel ilkeleri Deci ve Ryan'ın 1985'te yazdıkları "Self-Determination and Intrinsic Motivation in Human Behavior" adlı kitabında yer aldığı gibidir (Bayrakçeken ve diğerleri, 2021, s.491; Göksel ve Ayan, 2021, s.2177). Öz belirleme kuramı, bireylerin motivasyon kalitesinin, bireylerin davranışlara ne ölçüde dahil olacaklarını ve bunlar ile nasıl devam edeceklerini etkilediğini gösteren bilişsel bir değerlendirme teorisidir. Bu teorinin temelinde ise dışsal motivasyon araçlarının içsel motivasyon üzerindeki etkileri ile alakalı laboratuvar deneyleri bulunmaktadır (Göksel ve Ayan, 2021, s.2177). Ödül, bitiş tarihi vb. kontrol mekanizmaları ile bireylerin motivasyonunu olumsuz yönde etkilediği ve bu sebeple motivasyonu yetki (competence), bağlılık (relatedness) ve özerklik (autonomy) etkenleri ile ilişkilendirip açıklamaktadır (Özkan ve Samur, 2017, s.862). Öz belirleme, kişinin kendi başına bir objeye yönelik olarak zihninin ve iradesinin belirlenmesi, bireyin gerçekleştirdiği eylem ve durumları dış baskı olmaksızın kendi başına belirlemesi, dış müdahale olmaksızın kendi kaderini belirlemesi ve dışsal faktörlerin etkisi olmaksızın kendi inanç ve kararlarını kendi kontrol etmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Kısacası öz belirleme dış faktörlerin herhangi bir etkisi olmaksızın bireyin kendi zihnine veya özgür iradesine dayanan, temelde aklın ve iradenin ön planda olduğu insan davranışlarıdır (Yağar ve Bal Turan, 2021, s.367). Başka bir tanımlamaya göre ise öz belirleme (self-determination), bireylerin davranışlarını başlatmalarında ve düzenlemelerinde dış etkenlerden ziyade kişinin kişisel inançları, değer yargıları veya seçim duygusunun ön planda olmasıdır (Cihangir Çankaya, 2009, s.23). Öz belirleme teorisi, insanların doğuştan gelen üç psikolojik ihtiyaçlarının tatminiyle motive olduklarını, büyüüp geliştiklerini ifade etmekte ve kişilik ile motivasyonu birbiri ile ilişkilendirmektedir. İnsan davranışlarının şekillenmesinde amotivasyon, içsel motivasyon ve dışsal motivasyon türlerinin önemli bir etkiye sahip oldukları ifade edilmektedir. Ancak bu süreçte bireylerin motivasyonunu sadece motivasyon türü ile değerlendirmeyip motivasyonu başlatan ve sürdüren koşulları da göz önüne almaktadır (Bayrakçeken ve diğerleri, 2021, s.491).

Öz belirleme kuramında amaç birey, grup veya toplumun sağlıklı gelişim sürecini sağlayan koşulları belirleyerek büyüme, bütünleşme ve iyi olma sürecindeki etkin olan faktörleri açık bir biçimde tanımlamaktır (Cihangir Çankaya, 2009, s.23). Bayrakçeken ve arkadaşları (2021, s.491-492) öz belirleme kuramının temel ilkelerini ise şu şekilde sıralamışlardır:

1. İnsanlar büyüme, kendiliğinden bütünleşerek içselleştirme, entegre etme ve kendinden daha büyük sosyal olgulara entegre olma eğilimindedirler.
2. İnsanların psikolojik gelişimini belirleyen doğuştan gelen özerklik, yetkinlik ve sosyal çevre ile ilişkili olmak üzere üç tane temel psikolojik ihtiyaç vardır.

3. Motivasyon eksikliği, dışsal motivasyon ve içsel motivasyon olmak üzere insanların davranışını belirleyen motivasyonlar nitel bir ölçekte değişkenlik gösterir.
4. Dış öz-düzenlemelerin içselleştirilmesi süreci motivasyonun doğasını değiştirebildiği gibi içsel alışkanlıklara ve güdülere dönüşüp bağımsız bir öz-düzenleme ve değer hissi oluşturabilir.
5. İçsel motivasyon, yetkin olma ihtiyacını, özerklik ihtiyacının karşılanmasını, ilişkili olma ihtiyacının karşılanmasını ve bu durumdan güçlü faydalar sağlanmasını gerektirmektedir. Bu içsel motivasyon, daima üç temel psikolojik gereksinim ile ilişkilidir.
6. Merak, ilgi, zevk, daha iyi öğrenme, özdenetim özerklik biçimleri, daha iyi akademik performans, daha iyi bir kavramsal anlayış, başarı ve daha yüksek refah düzeyleri ile yüksek içsel motivasyon daima ilişkilidir.
7. Davranışın düzen süreci ve nedenleri farklı motivasyon türleriyle yakından ilişkilidir.

Yukarıdaki temel ilkeler içerisinde de bahsedildiği gibi öz belirleme teorisinde özerklik (autonomy), yeterlik (competence) ve ilişkili olma (relatedness) olarak isimlendirilen üç temel psikolojik ihtiyaç bulunmaktadır (Cihangir Çankaya, 2009, s.24; Bayrakçeken ve diğerleri, 2021, s.491; Doğusan, 2019, s.2). Kurama göre, bu psikolojik ihtiyaçlar evrenseldir ve bu ihtiyaçların temin edilmesi kişilerin büyümeleri, gelişimleri, bütünleşmeleri, ruh sağlıkları ve iyi bir durumda olmaları için gereklidir (Cihangir Çankaya, 2009, s.24). Bu bağlamda, öz belirleme teorisinin rekreasyon olgularını açıklamadaki rolünü bütüncül bir yaklaşım ile bireysel ve sosyal açıdan katkısını ortaya koymanın önem arz ettiği düşünülmektedir. Bu doğrultuda çalışmada, Ryan ve Deci'nin öz belirleme teorisinin kullanıldığı çalışmaların bibliyometrik analizi gerçekleştirilerek rekreasyon alan yazınındaki çalışmalarda bu teorinin kullanım sıklığı ve gelişimi ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmanın, gelecekte yapılacak olan araştırmalar için yönlendirici katkılar sunacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın ilk bölümünde öz belirleme teorisine dair detaylı bilgi verilmekte ve akabinde elde edilen bulgular sunulmaktadır. Çalışmanın amacı, Ryan ve Deci'nin öz belirleme teorisinden yararlanan çalışmaların bibliyometrik analizini yaparak, teoriye yönelik turizm ve rekreasyon alanında yapılan akademik çalışmaların sistematik bir biçimde değerlendirilmesi, teorinin kullanım sıklığını ortaya koyarak rekreasyon olguları ile ilişkisini ve yeterliliğinin açıklanması hedeflenmekte ve gelecek çalışmalar için yönlendirici katkılar sunmaktır.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada bibliyometrik analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Bibliyometrik analiz; bilimsel çalışmaların gelişim düzeyinin artırılmasında daha geniş açıdan bakılmasına imkân sunan disiplinler arası temel bir dayanaştır (Samiee ve Chabowski, 2012, s.369). Bibliyometrik veriler, ülkelerin, üniversitelerin, dergilerin ve özel araştırma konularının çeşitli disiplinlerin özelliklerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesinde etkili bir yöntem olarak belirtilmiştir (Huang ve diğerleri, 2006, ss.75-76). Ayrıca araştırmacıların araştırma alanlarının incelenmesi, çıktıları ve sonuçların değerlendirilmesini sağlama noktasında faydalı bir araçtır (Grant ve diğerleri, 2000, s.1108).

Ayrıca yazar sayısı, yayımlandığı dergi ve yayın yılı gibi özellikler üzerinden değerlendirme fırsatı sunmaktadır. Bibliyometrik analizler farklı alanlarda farklı parametreler üzerinden değerlendirme yapma, içerik oluşturma ve sıklık analizi yapma gibi imkânları sunmaktadır (Evren ve Kozak, 2014, s.67). Bibliyometrik analizlerde grafiklerin oluşturulabilmesi bakımından Web of Science, Scopus gibi veri tabanları bulunmaktadır (Li ve diğerleri, 2010, s.2410).

Çalışmanın evrenini dünyada öz belirleme ile ilgili yapılmış çalışmalar oluşturmaktadır. Örneklemini ise Scopus veri tabanında yer alan "Öz Belirleme" ve "Ryan ve Deci" anahtar

kelimeleri kullanılarak öz belirleme teorisinin ortaya atıldığı yıl olan 1980 ile 2022 yılları arasındaki çalışmalarda tarama gerçekleştirildiğinde elde edilen 8.849 adet çalışma oluşturmaktadır. Ayrıca “rekreasyon ve öz belirleme”, “turizm ve öz belirleme” anahtar kelimeleri kullanılarak da bir tarama gerçekleştirilmiştir. Taranan çalışmalarda yayın yılı, yayımlandıkları kaynakları, yazarları, hangi kurumda ve ülkede yayımlandığı, hangi bilimsel çalışma türlerine odaklandığı, çalışma alanları ve en fazla atıf yapılan yazar ve yayınları analiz edilerek değerlendirilmiştir. Örneklem grubundan elde edilen anahtar kelimelere ait kelime ağının oluşturulmasında Vosviewer programından yararlanılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırma kapsamında Scopus veri tabanında öncelikle “Öz belirleme” anahtar kelimesi kullanılarak tarama yapılmış daha sonra sırasıyla “Ryan, Deci-Öz belirleme Teorisi”, “Öz belirleme Teorisi-Rekreasyon” ve “Öz belirleme Teorisi-Turizm” anahtar kelimesi kullanılarak tarama yapılmıştır. Bu tarama sonucunda; araştırmaların yıllara göre dağılımı, araştırmaların kaynaklara göre dağılımı, yazarlara göre dağılımı, yayımlandıkları kurumlara göre dağılımı, yayımlandıkları ülkelere göre dağılımı, yayın türüne göre dağılımı ve konu alanlarına göre dağılımları incelenmiştir. Yapılan taramada; Scopus veri tabanında, teorisinin ortaya atıldığı 1980 yılı ile günümüz 2022 yılı arasında, “Öz belirleme Teorisi-Self determination Theory” ve “Ryan, Deci” anahtar kelimelerini “başlık-title” ve “anahtar kelime-keywords” olarak kullanan 8.849 adet çalışmaya rastlanılmıştır. Diğer çalışmada elde edilen bulgulara göre, 1980-2022 yılları arasında “Rekreasyon-Recreation” ve “Öz belirleme Teorisi-Self determination Theory” anahtar kelimelerinin kullanıldığı 514, “Turizm-Tourism” ve “Öz belirleme Teorisi-Self determination Theory” anahtar kelimelerinin kullanıldığı 438 çalışma yayımlandığı söylenebilir. Bu anahtar kelimeler kapsamında yapılmış olan araştırmaların yıllara göre dağılımı Tablo 1’de detaylı olarak verilmektedir:

Tablo 1. Araştırmaların Yıllara Göre Dağılımı

Ryan,Deci-Öz belirleme Teorisi			Öz belirleme Teorisi-Rekreasyon				Öz belirleme Teorisi-Turizm		
Yıl	Yayın Sayısı	Yıl	Yayın Sayısı	Yıl	Yayın Sayısı	Yıl	Yayın Sayısı	Yıl	Yayın Sayısı
2022	473	2002	32	2022	22	2002	5	2022	62
2021	1,254	2001	26	2021	67	2001	2	2021	111
2020	1,042	2000	24	2020	65	2000	1	2020	81
2019	889	1999	25	2019	26	1999	4	2019	54
2018	731	1998	20	2018	29	1998	1	2018	24
2017	633	1997	15	2017	37	1997	1	2017	24
2016	612	1996	21	2016	37	1996	3	2016	22
2015	527	1995	10	2015	35	1995	1	2015	12
2014	471	1994	8	2014	27	1993	1	2014	8
2013	405	1993	6	2013	21	1992	1	2013	16
2012	368	1992	4	2012	22	1990	1	2012	7

Turizm ve Rekreasyonda Richard M.Ryan ve Edward L.Deci'nin Öz-Belirleme Teorisinin
Bibliyometrik Analizi

2011	252	1991	3	2011	14	2011	3
2010	226	1990	4	2010	15	2010	2
2009	204	1989	4	2009	22	2009	5
2008	170	1988	1	2008	19	2008	3
2007	107	1987	1	2007	11	2007	1
2006	96	1985	2	2006	7	2006	2
2005	69	1984	2	2005	5	2004	1
2004	63	1980	1	2004	6		
2003	48			2003	6		
Toplam: 8849		Toplam:514				Toplam: 438	

Yıllara göre dağılım incelendiğinde, Scopus veri tabanında Ryan, Deci-öz belirleme teorisi ilişkin ilk yayının 1980'de yayımlandığı, 2000'li yıllardan itibaren yapılan çalışmaların sayısında artış olduğu ve 2021 yılı ile en yüksek yayın sayısına ulaştığı görülmektedir. Öz belirleme teorisi-Rekreasyon anahtar kelimelerinin bir arada kullanıldığı çalışmaların ilk örneği ise 1990 yılında yayımlanmış, 2021 ve 2020'de en yüksek sayıda çalışmaların yapıldığı görülmüştür. Öz belirleme teorisi-turizm anahtar kelimelerinin kullanıldığı çalışmalarda ilk yayın 2004'te yayımlanmış ve 2021'de en yüksek yayın sayısına ulaşılmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda, Scopus veri tabanındaki rekreasyon çalışmalarının öz belirleme teorisini kullanma sıklığında güncel olarak artış olduğu ifade edilebilir. Turizm çalışmalarında kullanılma sıklığı rekreasyona kıyaslandığında ise turizmde kullanım sıklığının rekreasyondan düşük olduğu gözlemlenmektedir.

Scopus veri tabanında Ryan, Deci-öz belirleme teorisi ile ilgili literatüre en fazla katkıda bulunan ilk 10 yazar Tablo 2'de verilmektedir:

Tablo 2. Araştırmaların Yazar İsimlerine Göre Dağılımı

Ryan,Deci-Öz belirleme Teorisi		Öz belirleme Teorisi-Rekreasyon		Öz belirleme Teorisi-Turizm	
Yazar	Yayın Sayısı	Yazar	Yayın Sayısı	Yazar	Yayın Sayısı
Vansteenkiste, M.	199	Duda, J.L.	12	Agarwal, S.	5
Ryan, R.M.	166	Zhang, T.	12	Berezan, O.	5
Deci, E.L.	117	Ntoumanis, N.	11	Kachroo, P.	5
Ntoumanis, N.	113	Rodgers, W.M.	11	Krishen, A.S.	5
Soenens, B.	104	Perlman, D.	9	Yasué, M.	5
Hagger, M.S.	89	Ryan, R.M.	8	Ahn, J.	4
Williams, G.C.	74	Wilson, P.M.	8	Dattilo, J.	4
Duda, J.L.	68	Cox, A.E.	7	Houge Mackenzie, S.	4
Sheldon, K.M.	62	Podlog, L.	7	Huang, Y.C.	4
Haerens, L.	60	Amorose, A.J.	6	Zhang, Y.	4

Ryan,Deci-Öz belirleme teorisine ilişkin en fazla yayın, Vansteenkiste, M.'ye aittir. Vansteenkiste, M. tarafından gerçekleştirilen 199 çalışma bulunurken, teorinin sahibi olan Ryan, R.M.'nin 166 ve Deci, E.L.'in 117 yayını bulunmaktadır. Öz belirleme teorisi ve rekreasyon anahtar kelimeleri aratıldığında yazarlara ait yayın sayılarının birbirleri ile çok yakın olduğu görülmektedir. Bu durum öz belirleme teorisi ve turizm anahtar kelimeleri için de geçerlidir. Rekreasyon ve öz belirleme teorisi anahtar kelimelerini kullanarak en fazla yayın yapan ilk 2 yazar olan Duda, J.L. ve Zhang, T.'in 12 yayını bulunmaktadır. Turizm ve öz belirleme teorisi anahtar kelimelerini kullanarak en fazla yayın yapan Agarwal, S., Berezan, O., Kachroo, P., Krishen, A.S. ve Yasué, M. adlı 5 yazarın 5 yayını bulunmaktadır.

Araştırmaların, çalışma alanlarına göre dağılımı Tablo 3'te verilmektedir:

Tablo 3. Araştırmaların Çalışma Alanına Göre Dağılımı

Ryan,Deci-Öz belirleme Teorisi		Öz belirleme Teorisi-Rekreasyon		Öz belirleme Teorisi-Turizm	
Çalışma Alanı	Yayın Sayısı	Çalışma Alanı	Yayın Sayısı	Çalışma Alanı	Yayın Sayısı
Psikoloji	3,855	Sosyal Bilimler	214	İşletme, Yönetim ve Muhasebe	312
Sosyal Bilimler	3,528	Sağlıkbilim	178	Sosyal Bilimler	233
Sağlıkbilim	1,938	Psikoloji	175	Psikoloji	187
İşletme, Yönetim ve Muhasebe	1,206	Sağlık Meslekleri	134	Çevre Bilimi	86
Bilgisayar Bilimi	738	İşletme, Yönetim ve Muhasebe	104	Bilgisayar Bilimi	54
Sağlık Meslekleri	734	Çevre Bilimi	41	Sağlıkbilim	50
Sanat ve Beşeri Bilimler	553	Hemşirelik	18	Sanat ve Beşeri Bilimler	25
Hemşirelik	317	Karar Bilimleri	10	Karar Bilimleri	23
Çevre Bilimi	305	Bilgisayar Bilimi	8	Enerji	20
Mühendislik	290	Sanat ve Beşeri Bilimler	7	Ekonomi, Ekonometri ve Finans	18
Ekonomi, Ekonometri ve Finans	206	Tarım ve Biyoloji Bilimleri	6	Mühendislik	13
Karar Bilimleri	152	Sinirbilimi	6	Sağlık Meslekleri	13
Sinirbilimi	137	Ekonomi, Ekonometri ve Finans	4	Tarım ve Biyoloji Bilimleri	9
Matematik	108	Biyokimya, Genetik ve Moleküler Biyoloji	3	Dünya ve Gezegen Bilimleri	8
Biyokimya, Genetik ve Moleküler Biyoloji	89	Mühendislik	3	Hemşirelik	6

Enerji	89	Dünya ve Gezegen Bilimleri	1	Malzeme Bilimi	4
Tarım ve Biyoloji Bilimleri	65	Enerji	1	Matematik	3
Multidisipliner	65	Malzeme Bilimi	1	Kimya Mühendisliği	3
Farmakoloji, Toksikoloji ve Eczacılık	35	Multidisipliner	1	Multidisipliner	2
Fizik ve Astronomi	23	Veterinerlik	1	Fizik ve Astronomi	2
Kimya	14			Biyokimya, Genetik ve Moleküler Biyoloji	2
Diş Hekimliği	14			Sinirbilimi	1

Tablo 3 incelendiğinde Ryan, Deci-öz belirleme teorisi'ne ilişkin en fazla çalışmanın ilk 3 sırada sırasıyla psikoloji, sosyal bilimler ve tıp alanında olduğu görülmektedir. Rekreasyon ve öz belirleme teorisi kavramlarını bir arada kullanarak yapılan yayınlara bakıldığında en fazla yayınlar ise sosyal bilimler, tıp ve psikoloji alanlarına aittir. Turizm ve öz belirleme kavramlarını bir arada kullanarak en fazla yayın yapılan disiplinler; işletme-yönetim ve muhasebe, sosyal bilimler ve psikolojidir.

Araştırmaların yayın türüne göre dağılımları Tablo 4'te belirtilmektedir:

Tablo 4. Araştırmaların Yayın Türüne Göre Dağılımları

Ryan,Deci-Öz belirleme Teorisi		Öz belirleme Teorisi-Rekreasyon		Öz belirleme Teorisi-Turizm	
Yayın Türü	Yayın Sayısı	Yayın Türü	Yayın Sayısı	Yayın Türü	Yayın Sayısı
Makale	7,668	Makale	488	Makale	416
Konferans Bildirisi	499	İnceleme	15	Konferans Bildirisi	11
İnceleme	313	Kitap Bölümü	8	İnceleme	8
Kitap Bölümü	307	Not	2	Kitap Bölümü	2
Not	30	Konferans Bildirisi	1	Not	1
Başyazı	9				
Kitap	8				
Kısa Anket	6				
Yazım Hatası	3				
Belge	2				
Geri alınmış	2				
Konferans İncelemesi	1				
Tanımsız	1				

Ryan, Deci-öz belirleme teorisi, öz belirleme teorisi-rekreasyon ve öz belirleme teorisi-turizm ile ilgili yapılan yayınlarının büyük bir çoğunluğunun makale türünde olduğu görülmektedir. Makaleleri sırasıyla bildiriler ve kitap bölümleri takip etmektedir.

Scopus veri tabanında Ryan, Deci-öz belirleme teorisi ile ilgili literatüre en fazla katkıda bulunan ilk 10 kaynak Tablo 5'te gösterilmektedir:

Tablo 5. Araştırmaların Yayımlandıkları Kaynaklara Göre Dağılımı

Ryan,Deci-Öz belirleme Teorisi		Öz belirleme Teorisi-Rekreasyon		Öz belirleme Teorisi-Turizm	
Kaynak	Yayın Sayısı	Kaynak	Yayın Sayısı	Kaynak	Yayın Sayısı
Frontiers in Psychology	212	Research Quarterly for Exercise and Sport	21	International Journal of Contemporary Hospitality Management	17
Psychology of Sport and Exercise	158	Psychology of Sport and Exercise	20	Sustainability Switzerland	12
Motivation and Emotion	147	Journal of Teaching in Physical Education	16	Frontiers in Psychology	11
International Journal of Environmental Research and Public Health	118	Leisure Sciences	11	International Journal of Environmental Research and Public Health	10
Journal of Sport and Exercise Psychology	90	International Journal of Sports Science and Coaching	10	Journal of Business Research	9
Sustainability Switzerland	64	Journal of Sport and Exercise Psychology	10	International Journal of Hospitality Management	8
Personality and Individual Differences	60	Physical Education and Sport Pedagogy	10	Journal of Hospitality and Tourism Management	8
Computers in Human Behavior	57	International Journal of Sport and Exercise Psychology	9	Leisure Sciences	8
Current Psychology	57	Journal of Applied Sport Psychology	9	Journal of Leisure Research	5
Journal of Educational Psychology	56	Journal of Leisure Research	9	Anatolia	4

Ryan, Deci-öz belirleme teorisi ile ilgili literatüre en fazla yayın yapan kaynak Frontiers in Psychology'dir. Bu yayını sırasıyla Psychology of Sport and Exercise ve Motivation and Emotion isimli yayınlar takip etmektedir. Öz belirleme teorisi-rekreasyon kelimelerini birlikte kullanan çalışmalar ise en çok Research Quarterly for Exercise and Sport, Psychology of Sport and Exercise ve Journal of Teaching in Physical Education dergilerinde yayımlanmıştır. Öz belirleme teorisi ve turizm kelimelerini birlikte kullanan çalışmaların en çok yayımlandığı kaynaklar ise International Journal of Contemporary Hospitality Management, Sustainability Switzerland ve Frontiers in Psychology dergileridir.

Scopus veri tabanında Ryan, Deci'nin öz belirleme teorisi ile ilgili literatüre en fazla katkıda bulunan ilk 10 kurum Tablo 6'da gösterilmektedir:

Tablo 6. Araştırmaların Yayımlandıkları Kurumlara Göre Dağılımı

Ryan,Deci-Öz belirleme Teorisi		Öz belirleme Teorisi-Rekreasyon		Öz belirleme Teorisi-Turizm	
Kurum	Yayın Sayısı	Kurum	Yayın Sayısı	Kurum	Yayın Sayısı
University of Rochester	293	University of Alberta	27	Hong Kong Polytechnic University	12
Universiteit Gent	278	University of Birmingham	16	University of Nevada, Las Vegas	10
KU Leuven	178	Curtin University	14	Pennsylvania State University	9
Curtin University	176	Illinois State University	14	University of Otago	8
University of Ottawa	157	Pennsylvania State University	12	Indiana University Bloomington	7
University of Birmingham	146	University of Wollongong	12	University of Central Florida	7
Université du Québec à Montréal	133	Universidad de Extremadura	12	Universiteit Gent	7
Australian Catholic University	130	University of North Texas	12	Sun Yat-Sen University	6
Université McGill	129	Universidad Miguel Hernández de Elche	11	Universiti Malaya	6
The Faculty of Health Sciences	117	The University of Western Australia	11	Zhejiang University	5

Ryan, Deci'nin öz belirleme teorisi ile ilgili literatüre en fazla katkıda bulunan kurum Rochester Üniversitesi'dir ve bu kurumu sırasıyla Gent Üniversitesi ile KU Leuven Üniversitesi takip etmektedir. Öz belirleme teorisi ve rekreasyon kelimelerini birlikte kullanan çalışmalara en çok katkıda bulunan kurumlar sırasıyla; Alberta Üniversitesi, Birmingham Üniversitesi ve Curtin Üniversitesi'dir. Öz belirleme teorisi ve turizm kelimelerini birlikte kullanan çalışmalara en çok katkıda bulunan kurumlar sırasıyla Hong Kong Polytechnic Üniversitesi, Nevada, Las Vegas Üniversitesi ve Pennsylvania State Üniversitesi'dir. Scopus veri tabanında Ryan, Deci'nin öz belirleme Teorisi ile ilgili literatüre en fazla katkıda bulunan ilk 10 ülke Tablo 7.'de aşağıdaki verilmektedir:

Tablo 7. Araştırmaların Yayımlandıkları Ülkelere Göre Dağılımı

Ryan,Deci-Öz belirleme Teorisi		Öz belirleme Teorisi-Rekreasyon		Öz belirleme Teorisi-Turizm	
Ülke	Yayın Sayısı	Ülke	Yayın Sayısı	Ülke	Yayın Sayısı
ABD	2,739	ABD	221	ABD	123
Kanada	943	Kanada	77	Çin	83
Birleşik Krallık	870	Avustralya	69	Avustralya	33
Avustralya	852	Birleşik Krallık	54	Malezya	30
İspanya	595	İspanya	50	Birleşik Krallık	27
Çin	488	Tayvan	18	Hindistan	24
Almanya	476	Yunanistan	14	Hong Kong	23
Belçika	441	Malezya	14	Tayvan	23
Hollanda	406	Yeni Zelanda	14	Kanada	19
Fransa	236	Hong Kong	12	Pakistan	18

Ryan, Deci'nin öz belirleme ile ilgili Scopus veri tabanında en fazla yayın yapan ülkeler Amerika, Kanada ve Birleşik Krallık'tır. Öz belirleme teorisi ve rekreasyon kelimelerini birlikte kullanan çalışmalara en çok katkıda bulunan ülkeler ise Amerika, Kanada ve Avusturalya'dır. Öz belirleme ve turizm kelimelerini birlikte kullanan çalışmalara en çok katkıda bulunan ülkeler; Amerika, Çin ve Avusturalya olduğu görülmektedir. Araştırmaların yayımlandıkları ülkeler arasında ilk 10 sıralamasında Türkiye'nin olmadığı görülmektedir.

Tablo 8. Öz belirleme Teorisi ile İlgili Küresel Bazda En Fazla Atıf Alan İlk 5 Makale

Yazar	Yayın Yılı	Yayın İsmi	Atıf Sayısı
Ryan, R.M., Deci, E.L.	2000	"Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being"	18462
Deci, E.L., Ryan, R.M.	2000	"The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior"	13085
Gagné, M., Deci, E.L.	2005	"Self-determination theory and work motivation"	3264
Eccles, J.S., Wigfield, A.	2002	"Motivational beliefs, values, and goals"	3086
Deci, E.L., Ryan, R.M.	2008	"Self-determination theory: A macrotheory of human motivation, development, and health"	2247

Ryan, Deci'nin öz belirleme Teorisi ile ilgili Scopus veri tabanında en fazla atıf alan çalışma 18462 atıf sayısı ile teorinin kurucuları Ryan, R.M., Deci, E.L.'ye ait olan "Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being" yayını olurken 2. sırayı yine teorisyenlerin, 13085 atıf sayısı olan "The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior" çalışması takip etmekte ve 3. sırada 3264 atıf sayısı ile

Gagné, M., Deci, E.L.'e ait olan "Self-determination theory and work motivation" çalışması yer almaktadır.

Tablo 9. Öz belirleme Teorisi ve Rekreasyon ile İlgili Küresel Bazda En Fazla Atıf Alan İlk 5 Makale

Yazar	Yayın Yılı	Yayın İsmi	Atıf Sayısı
Teixeira, P.J., Carraça, E.V., Markland, D., Silva, M.N., Ryan, R.M.	2012	<i>"Exercise, physical activity, and self-determination theory: A systematic review"</i>	1236
Ryan, R.M., Frederick, C.M., Lepes, D., Rubio, N., Sheldon, K.M.	1997	<i>"Intrinsic motivation and exercise adherence"</i>	554
Gagné, M., Ryan, R.M., Bargmann, K.	2003	<i>"Autonomy Support and Need Satisfaction in the Motivation and Well-Being of Gymnasts"</i>	520
Vallerand, R.J., Losier, G.F.	1999	<i>"An integrative analysis of intrinsic and extrinsic motivation in sport"</i>	322
Standage, M., Duda, J.L., Ntoumanis, N.	2006	<i>"Students' motivational processes and their relationship to teacher ratings in school physical education: A self-determination theory approach"</i>	263

Öz belirleme teorisi ve rekreasyon anahtar kelimelerini kullanan ve Scopus veri tabanında en fazla atıf alan çalışma 1236 atıf sayısı ile Teixeira, P.J., Carraça, E.V., Markland, D., Silva, M.N., Ryan, R.M.'ye ait olan *"Exercise, physical activity, and self-determination theory: A systematic review"* yayınına aittir. Bu çalışmayı 554 atıf sayısı ile Ryan, R.M., Frederick, C.M., Lepes, D., Rubio, N., Sheldon, K.M.'e ait olan *"Intrinsic motivation and exercise adherence"* çalışması ve 520 atıf sayısı ile Gagné, M., Ryan, R.M., Bargmann, K.'e ait olan *"Autonomy Support and Need Satisfaction in the Motivation and Well-Being of Gymnasts"* çalışması takip etmektedir.

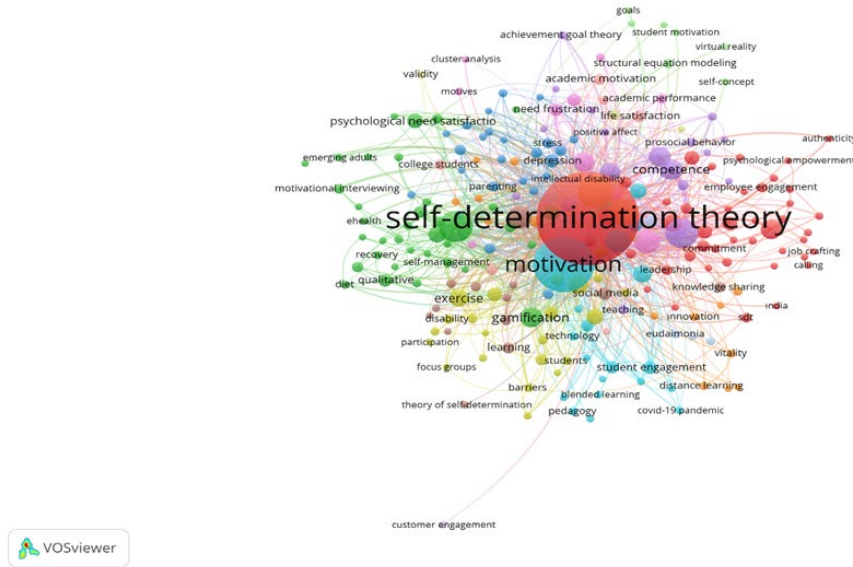
Tablo 10. Öz belirleme Teorisi ve Turizm ile İlgili Küresel Bazda En Fazla Atıf Alan İlk 5 Makale

Yazar	Yayın Yılı	Yayın İsmi	Atıf Sayısı
Huang, Y.C., Backman, K.F., Backman, S.J., Chang, L.L.	2016	<i>"Exploring the Implications of Virtual Reality Technology in Tourism Marketing: An Integrated Research Framework"</i>	193
Zhou, M.	2016	<i>"Chinese university students' acceptance of MOOCs: A self-determination perspective"</i>	167
Gilal, F.G., Zhang, J., Paul, J., Gilal, N.G.	2019	<i>"The role of self-determination theory in marketing science: An integrative review and agenda for research"</i>	114
Guay, F., Morin, A.J.S., Litalien, D., Valois, P., Vallerand, R.J.	2015	<i>"Application of exploratory structural equation modeling to evaluate the academic motivation scale"</i>	109

Huang, X., Shi, K., Zhang, Z., Cheung, Y.L.	2006	<i>"The impact of participative leadership behavior on psychological empowerment and organizational commitment in Chinese state-owned enterprises: The moderating" role of organizational tenure</i>	105
---	------	--	-----

Öz belirleme teorisi ve turizm anahtar kelimelerini kullanan ve Scopus veri tabanında en fazla atıf alan çalışma 193 atıf sayısı Huang, Y.C., Backman, K.F., Backman, S.J., Chang, L.L.'e ait olan *"Exploring the Implications of Virtual Reality Technology in Tourism Marketing: An Integrated Research Framework"* yayınına aittir. Bu çalışmayı 167 atıf sayısı ile Zhou, M.'e ait olan *"Chinese university students' acceptance of MOOCs: A self-determination perspective"* çalışması ve 114 atıf sayısı ile Gilal, F.G., Zhang, J., Paul, J., Gilal, N.G.'e ait olan *"The role of self-determination theory in marketing science: An integrative review and agenda for research"* çalışması takip etmektedir.

Öz belirleme teorisi ile ilgili çalışmaların anahtar kelime analizi yapılmış ve oluşturulan kelime ağı Şekil 1'de gösterilmektedir.

Şekil 1. Öz belirleme ile İlgili Çalışmaların Anahtar Kelime Analizi

Öz belirleme ile ilgili yapılmış çalışmaların en fazla kullandığı anahtar kelimelerin; öz belirleme, motivasyon, egzersiz, psikoloji, sosyal medya, yeterlilik, öğrenme, oyun, psikoloji, ihtiyaç tatmini, kendini yönetme, öğrenme ve stres olduğu görülmektedir. Anahtar kelimeler incelendiğinde psikoloji, motivasyon ve kendini yönetme kelimelerinin öz belirleme teorisi ile birlikte çalışıldığı görülmektedir. Rekreasyon ya da turizm kelimesinin Scopus veri tabanındaki öz belirleme teorisine ilişkin çalışmalarda sık kullanılmadığı tespit edilmiştir.

4. SONUÇ

Bu çalışmada "Ryan, Deci-Öz Belirleme Teorisi", "Öz belirleme Teorisi ve Rekreasyon" ve "Öz belirleme Teorisi ve Turizm" kavramlarını anahtar kelime ve/veya başlıklarında kullanan araştırmaların bibliyometrik analizi yapılmıştır. Scopus veri tabanında gerçekleştirilen tarama sonucunda Ryan, Deci'nin öz belirleme teorisi ile ilgili 8.849, öz belirleme teorisi ve rekreasyonla ilgili 514, öz belirleme teorisi ve turizm ile ilgili ise 438 çalışma olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen

---

araştırmaların; çalışma alanları, yazarları, yayın yılları, yayınların yapıldığı ülkeler ve kurumlar, yayın türleri, yayımlandıkları dergi ve yayınevleri, anahtar kelimeleri ve atıf sayıları analiz edilmiştir.

Ryan, Deci'nin öz belirleme teorisi ile ilgili ilk yayın 1980'de, rekreasyon ile öz belirleme teorisinin birlikte kullanıldığı ilk yayın 1990'de ve turizm ile öz belirleme teorisi birlikte kullanıldığı ilk yayın 2004'te yayımlanmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda Scopus veri tabanındaki rekreasyon çalışmalarının öz belirleme teorisini kullanma sıklığının zaman itibari ile artış gösterdiği söylenebilir. Turizm çalışmalarında kullanıma sıklığı, rekreasyona kıyasla nispeten daha az olsa da 2021 yılında 111 yayımla bir ivme kazandığı görülmekte, fakat kullanım sıklığının genel itibarıyla az olduğu ifade edilebilir. Öz belirleme teorisinin rekreasyon olgularının açıklanmasında oldukça önemli bir rolü olmasına karşı, Scopus veri tabanında rekreasyon çalışmalarında öz belirleme teorisini kullanan çalışmaların sayısı diğer alanlara göre düşük olduğu görülmektedir.

Öz belirleme teorisi hakkında yayın yapan yazarların dağılımında en fazla yayını yapan yazar Vansteenkiste, M. olurken teorisinin kurucularının Ryan ve Deci'nin 2 sırada yer aldığı görülmektedir. Rekreasyon ile öz belirleme teorisi kavramlarında Duda, J. L. ve turizm ile öz belirleme teorisi kavramlarında Agarwal, S. olmuştur. Öz belirleme teorisi, rekreasyon ve öz belirleme teorisi, turizm ve öz belirleme teorisi ile ilgili yapılan yayınlarının büyük bir çoğunluğunun makale türünde olduğu görülmektedir. Makaleleri sırasıyla bildiriler ve kitap bölümleri takip etmektedir. Ryan, Deci'nin öz belirleme teorisi ile ilgili literatüre en fazla katkı sunan kaynak *Frontiers in Psychology* dergisi olurken, öz belirleme teorisi ile rekreasyon kelimelerini birlikte kullanan çalışmalar ise en çok *Research Quarterly for Exercise and Sport* dergisinde ve öz belirleme teorisi ile turizm kelimelerini birlikte kullanan çalışmaların en çok yayımlandığı kaynak ise *International Journal of Contemporary Hospitality Management* dergisi olmuştur.

Öz belirleme teorisine ilişkin en fazla çalışmanın psikoloji, rekreasyon ile öz belirleme teorisi kavramlarının en fazla sosyal bilimler alanlarında, turizm ve öz belirleme kavramlarını ise işletme-yönetim ve muhasebe alanlarında yapıldığı görülmektedir. Ryan, Deci'nin öz belirleme teorisi ile ilgili literatüre en fazla katkıda bulunan kurum Rochester Üniversitesi olurken, öz belirleme teorisi ile rekreasyon kelimelerini birlikte kullanan çalışmalara en çok katkıda bulunan kurum Alberta Üniversitesi ve öz belirleme teorisi ile turizm kelimelerini birlikte kullanan çalışmalara en çok katkıda bulunan kurum ise Hong Kong Polytechnic Üniversitesi olmuştur. Ryan, Deci'nin öz belirleme teorisi ile ilgili Scopus veri tabanında en fazla yayın yapan ülke Amerika iken, Türkiye'nin sıralamada ilk 10'a giremediği görülmektedir. Öz belirleme teorisi ve rekreasyon kelimelerini birlikte kullanan çalışmalara en çok katkıda bulunan ülke ise Amerika'dır. Öz belirleme teorisi ve turizm kelimelerini birlikte kullanan çalışmalara en çok katkıda bulunan ülke yine Amerika olurken Türkiye'nin yine ilk 10'da yer almadığı görülmektedir.

Çalışmalarda kullanılan anahtar kelimeler araştırmacılara hangi kavramlar arasında bir ilişki kurulduğuna dair fikir vermektedir. Bu kapsamda oluşturulan kelime ağında, öz belirleme teorisi ile ilgili yapılmış çalışmaların en fazla kullandığı anahtar kelimelerin; öz belirleme teorisi, motivasyon, stres, yeterlilik, öğrenme gibi kelimeler olduğu görülmektedir. Rekreasyon ya da turizm kelimesinin Scopus veri tabanındaki öz belirleme teorisine ilişkin çalışmalarda sık kullanılmadığı tespit edilmiştir. Ancak, Scopus veri tabanında, öz belirleme teorisi ve rekreasyon ile ilgili 514, öz belirleme teorisi ve turizm ile ilgili 438 çalışmanın yayımlandığı görülmektedir. Anahtar kelime ağında sık kullanılan kelimeler arasında rekreasyon ve turizmin olmayışının sebebinin, turizm ve rekreasyon çalışmalarında öz belirleme kuramının yine psikoloji ve motivasyon bağlamında incelenmesi olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada “Öz belirleme Teorisi” “Ryan, Deci-Öz belirleme Teorisi”, “Rekreasyon” ve “Turizm” anahtar kelimeleri kapsamında sadece Scopus veri tabanı üzerinden analiz gerçekleştirilmiştir. Gelecekte yapılacak olan araştırmalarda Web of Science, Google Scholar, TR dizin gibi veri tabanları üzerinden tarama yapılması önerilmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Etik Onay: Bu makale, insan veya hayvanlar ile ilgili etik onay gerektiren herhangi bir araştırma içermemektedir.

Yazar Katkısı: Esra Erşahin (%50), Bilgehan Gülcan (%50)

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors declare that there is no conflict of interest.

Funding: The authors received no financial support for the research, authorship and/or publication of this article.

Ethical Approval: This article does not contain any studies with human participants or animals performed by the authors.

Author Contributions: Esra Erşahin (50%), Bilgehan Gülcan (50%)

KAYNAKÇA

- Bayrakçeken, S., Samancı, O., Canpolat, N. ve Doymuş, K. (2021). Motivasyon ve başarı: öz belirleme kuramı temelinde öğrenciler öğrenmeye nasıl motive edilebilir? *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 66, 482-505. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atauniefd/issue/62743/951311>
- Center For Self-Determination Theory (CSDT) (2015). Richard Ryan faculty biography. Erişim: <https://selfdeterminationtheory.org/ryan-faculty-bio/>
- Cihangir Çankaya, Z. (2009). Özerklik desteği, temel psikolojik ihtiyaçların doyumu ve öznel iyi olma: öz-belirleme kuramı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(31), 23-31. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/21451/229648>
- Doğusan, S.N. (2019). Ciddi serbest zaman katılımında uzun mesafe koşucularının deneyimlerinin öz belirleme yaklaşımına göre incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Evren, S. ve Kozak, N. (2014). Bibliometric analysis of tourism and hospitality related articles published in Turkey. *Anatolia*, 25(1), 61-80. doi: 10.1080/13032917.2013.824906
- Grant, J., Cottrell, R., Cluzeau, F. ve Fawcett, G. (2000). Evaluating “payback” on biomedical research from papers cited in clinical guidelines: applied bibliometric study. *BMJ*, 320, 1107-1111. doi: 10.1136/bmj.320.7242.1107
- Göksel, A. ve Ayan, B. (2021). Kamu ve özel sektörde iş motivasyonu uygulaması: çok boyutlu bir analiz. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13 (3), 2174-2187. doi:10.20491/isarder.2021.1254
- Huang, Y-L., Ho, Y-S. ve Chuang, K-Y. (2006). Bibliometric analysis of nursing research in taiwan 1991-2004. *Journal of Nursing Research*, 14(1), 75-81. doi:10.1097/01.jnr.0000387564.57188.b4
- Li, Z-s., Fu, H-z., Ho, Y-s. ve Sui, Y-m. (2010). A bibliometric analysis of solid waste research during the period 1993-2008. *Waste Management*, 30(12), 2410-2417. doi:10.1016/j.wasman.2010.06.008
- Özkan, S. ve Samur, Y. (2017). Oyunlaştırma yönteminin öğrencilerin motivasyonları üzerine etkisi. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(2): 857-886. doi: 10.12984/egeefd.314801

Ryan R. M. (2022, 1 Aralık). Age, Biography and Wiki. Erişim adresi:
<https://www.celebsagewiki.com/richard-m-ryan>.

Samiee, S. ve Chabowski, B. R. (2012). Knowledge structure in international marketing: a multi-method bibliometric analysis. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 40(2), 364-386. doi:10.1007/s11747-011-0296-8

Yağar, G. ve Bal Turan, E. (2021). *Rekreasyon alanında öz-belirleme teorisi*. Y.İ. Doğan (Ed.), Spor bilimlerinde güncel yaklaşımlar ve konular-2 (ss.366-381) içinde, İstanbul: Çizgi Kitapevi Yayınları.

SUMMARY

Introduction

Self-determination theory is a cognitive appraisal theory that reveals that the quality of individuals' motivation affects the extent to which individuals participate in behaviors and how they continue with them. This theory is defined as the determination of the mind and will of the individual towards an object, determining his own destiny without outside interference, and controlling his own beliefs and decisions without the influence of external factors. Self-determination theory states that people are motivated by the satisfaction of their three innate psychological needs and that they grow and develop with them. It relates personality and motivation to each other. According to this theory, intrinsic and extrinsic motivation have a significant effect on shaping human behavior. In this context, it is essential to reveal the role of self-determination theory in explaining recreation phenomena with a holistic approach and its individual and social contributions.

Purpose of the Research

This study aims to determine the frequency of use and development of this theory in the studies in the recreational literature by performing a bibliometric analysis of the research that used the self-determination theory of Ryan and Deci. This study will provide guiding contributions for future research. The study aims to make a bibliometric analysis of the studies that benefit from the self-determination theory of Ryan and Deci and to systematically evaluate the academic studies in the field of tourism and recreation using the theory to explain the relationship and adequacy of the theory with recreation phenomena by revealing the frequency of use. In addition, it is among the aims of this study to provide guiding contributions for future studies.

Research Method

In this research, the bibliometric analysis technique, which has an interdisciplinary basis and allows for a broader perspective while increasing scientific studies' development level, was used. The universe of the study consists of studies on self-determination around the world. The sample consists of 8,849 studies obtained during scanning between 1980 and 2022, when the theory of self-determination was introduced, using the keywords "self-determination" and "Ryan and Deci" in the Scopus database. In addition, a search was conducted using the keywords "recreation and self-determination" and "tourism and self-determination." In the scanned studies, the publication year, the sources from which they were published, the authors, the institution and country in which they were published, the types of scientific studies focused on, their fields of study, and the most cited authors and publications were analyzed. The Vosviewer program was used to create the word network of the keywords obtained from the sample group.

Findings

Within the scope of the research, the Scopus database was first searched using the keyword "self-determination," and then, respectively, the keywords "Ryan, Deci-Self-Determination Theory," "Self-Determination Theory-Recreation," and "Self-Determination Theory-Tourism" were searched. During the scan, in the Scopus database, between 1980, when the theory was introduced, and 2022 today, 8,849 studies were found using the keywords "Self-determination Theory" and "Ryan, Deci" as "title-title" and "keyword-keywords." The results of the other research revealed that between 1980 and 2022, 514 keywords containing the terms "recreation" and "self-determination theory," as well as 514 keywords containing the terms "tourism" and "self-determination theory" were used. These results indicate that 438 studies have been published.

The first article on Ryan and Deci's theory of self-determination was published in 1980; the first article combining recreation and self-determination theory was published in 1990; and the first article combining tourism and self-determination theory appeared in 2004. In the distribution of authors who have published on the theory of self-determination, Vansteenkiste, M., has the highest number of publications, while Ryan and Deci, the founders of the theory, are seen in second place. Duda, J. L., in the concepts of recreation and self-determination theory, and Agarwal, S., who made the most publications on the concepts of tourism and self-determination theory. It is seen that most of the publications on self-determination theory, recreation and self-determination theory, and tourism and self-determination theory are in the form of articles. Ryan and Deci's theory of self-determination: while the most important contributing source to the literature is *Frontiers in Psychology*, the studies that use the words "self-determination theory" and "recreation" together are primarily in the *Research Quarterly for Exercise and Sport*, and the studies that use the words "self-determination theory" and "tourism" together are most often published in the *International Journal of Contemporary Hospitality Management*.

Most studies on the theory of self-determination have been done in the fields of psychology, recreation, and self-determination theory in the fields of social sciences, and tourism and self-determination in the fields of business management and accounting. While Ryan and Deci's theory of self-determination accomplished the most literary contributions, studies combining the terms "self-determination theory" and "recreation" from the University of Rochester and "self-determination theory" and "tourism" from Hong Kong Polytechnic University made the most contributions. While America is the country with the highest number of publications in the Scopus database on Ryan and Deci's theory of self-determination, it is seen that Turkey is not in the top 10 in the ranking.

Conclusion

The keywords used in the studies give an idea about which concepts the researchers have established a relationship between them. In the word network created in this context, the most commonly used keywords in studies on self-determination theory are self-determination theory, motivation, stress, competence, and learning. It has been determined that the word "recreation" or "tourism" is not frequently used in studies on self-determination theory in the Scopus database. However, 514 studies on self-determination theory and recreation and 438 on self-determination theory and tourism were published in the Scopus database. The reason for the lack of recreation and tourism among the frequently used words in the keyword network is to examine the theory of self-determination in tourism and recreation studies in the context of psychology and motivation.

In the study, only the Scopus database was analyzed within the scope of the keywords "Self-determination Theory," "Ryan, Deci-Self-determination Theory," "Recreation," and "Tourism". In future research, it is recommended to search through databases such as Web of Science, Google Scholar, and TR Index.